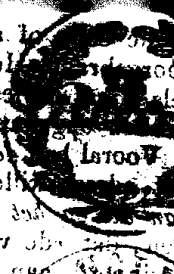


# DE GRONDWET.



### VERSCHEIJNTE

**Allé dagen, behalve Zondagen en Feestdagen.**  
 Van de 1ste tot de 15de van elke maand op 1.00.  
 Voor de overige maanden op 0.15.  
 Het jaargeld is 12.00.

## WOENSDAG 5 OCTOBER.

### UITGEVERS-DIRECTEUREN: JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.  
 Jan Hendrikstraat, n. 259.

### ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden 1.50  
 Voor de overige steden des Rijk 2.00

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:  
 VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.  
 Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen,  
 per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het  
 abonnement f 60, Ned. Cour.

## BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel in het algemeen en van de lezers van de Grondwet, bijzonder op de rubriek "ADVERTENTIEN" in de Grondwet geopend.

Overal in ons vaderland is de aandacht der lezers verspreid, beloven Adverteerders deze Contract tegen zeer billijken prijs gesloten te hebben met de lezers, aan wie ze onder de beste voorwaarden, de vruchten, welke men van Advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de uitgever, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

De Heer DUYMAER VAN TWIST, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, mogt, dezer dagen, in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, den schoonsten lof op zijne aanvankelijke pogingen en voorstellen tot opruiming van velerlei gebreken en misbruiken, tot verbetering der Indische maatschappij, inoogsten. De Heer STOLTE trad als zijn aanklager op.

Nooit is met meer naaktheid het standpunt aangegeven, van waar de hardnekkige verdedigers van het bestaande koloniale stelsel, in al zijne onderdeelen, alles veroordeelen wat de strekking heeft, om erkende leemten aan te vullen, misbruiken te keer te gaan en belemmeringen op te heffen, dan de Heer STOLTE dit, bij de discussiën over het adres van antwoord der Tweede Kamer heeft gedaan.

Wanneer men de redevoering van den Heer STOLTE leest, men zou wanen, dat Neêrlandsch-Indië zich op den rand van een gapenden afgrond bevindt, en dat deze kostbare bezittingen eerstdaags dreigden onherroepelijk voor ons verloren te gaan. IJsselijk waren de beschuldigingen, door den moedigen Heer STOLTE naar het hoofd der Opperbestuur geworpen; en het was een schandelijk en afschrikwekkend toezigt.

De Heer STOLTE had bangen en angstigen blik, waarvan niemand anders ooit een jota had gezien. Voor den Heer STOLTE moet dat zeer aangenaam zijn; men amuseert zich soms zoo uitstekend, als men in zijne correspondentiën geheel den toestand terugvindt, dien men heeft helpen scheppen, waaraan men zooveel verschuldigd is, tot welks behoud al het mogelijke wordt beproefd: tot het schetsen zelfs van onware toestanden. Die berigten luidden dan allerverschrikkelijkst.

"Ons gezag en onze morele invloed werden hoe langer zoo meer ondermijnd." De correspondent van den Heer STOLTE, waarschijnlijk door het op handen vertrek van de Mail gehaast, had den tijd niet, om daaraan een voorbeeld bij te brengen.

De Heer STOLTE heeft een algemeen ontevredenheid over de Opperbestuur onder de landbedienden, omdat zij niet naar de Opperbestuur voor Indië verzoeken. O Neen! de correspondent van den Heer STOLTE is hier duidelijk geweest. "De Gouverneur-generaal houdt zich op een isoleerd standpunt, waardoor hem de kennis niet kan worden mededeeld, en waardoor hij ongetwijfeld in de oogen van de inlandsche hoorden in een verkeerd daglicht wordt geplaatst." De Heer STOLTE heeft geplaatst: "zijn inderdaad gewigtige beschuldigingen. Daar hij evenwel de particuliere brieven van den Heer STOLTE had gelezen, meenden bijv. de Minister van

koloniën en de Heer VAN HOËVELL, dat het niet zoo geheel onbillijk ware van den jobsbode te eischen, om met nader betoogen en bewijzen al dat geweldige en afschrikwekkende, wat de Heer STOLTE in zijn jammerklagen, grondde. Intusschen de Amsterdamsche Volksvertegenwoordiger seheen van een ander gevoelen te zijn; hij meende, dat als hij iets betoogde, bewijzen overbodig waren te achten, dat zijn woord voldoende was, en dat hij het bovenal nuttig achtte op dien eisch tot explicatie niet te antwoorden ten einde geene discussiën van dagen lang uit te lokken.

Het is blijkbaar, wat de reden is geweest van de retirade van den heer STOLTE. Bijkans een flagrant delict betraaft, koos de Amsterdamsche afgevaardigde nog bij tijds het hazenpad. Gesommeerd om te bewijzen, wat hij ten laste legde, excuserde hij zich, door het voorwendsel, dat er alsdan eene lange discussie zou ontstaan. Alsof de Vertegenwoordiger des Volks mag terugdeinszen voor eene lange discussie ter openlegging van de waarheid, ter staving van feiten, die niets minder dan de schoonste bezittingen des vaderlands met ondergang bedreigen! Wij kennen zelfs den heer STOLTE te veel gezond verstand toe, dan dat wij aan de oprechtheid dezer uitvlugt zouden kunnen gelooven. Het was niets anders dan het onvermogen om uit de lucht gegrepen aantijgingen te bewijzen.

Inderdaad schenen deze algemeenheden niets anders te zijn dan de liefdelijke inleiding tot wat er op volgde. Met een schandelijk hand, aldus werd de heer STOLTE, werd het cultuurstelsel gesloopt. De aanklager bewees het door de volgende feiten.

Vooreerst werden van gouvernementswege de arbeidsloonen opgedreven. Het toekennen van eene billijke belooning aan hen, die in het zweet huns aanschijns arbeiden, was, in de oogen van den heer STOLTE, eene onvergeeflijke misdaad; voor hem was de hand, die brood gaf aan den arbeider, eene "schandige hand!"

De tweede heeft men den moed gehad, om aan een sukkelmakant eene dispositie uit te reiken, houdende de verpliening van zijn contract af hankelijk zal worden gemaakt van een onderzoek, hetwelk op Java het cultuurstelsel zal worden ingesteld. Dat was voor den heer STOLTE een schandelijk delict, die zelfs geene qualificatie diilde. Deze handte eene regterzand gouvernement aan een sukkelmakant, zoo een panischen schrik op het lijf jagen, door hem in het verschiep op een onderzoek nopens het cultuurstelsel te wijzen! De Heer STOLTE, die vergeten had, dat zelfs de Heer BAUD, voor zijne eigene rekening, naar Indië heeft willen gaan, om dat stelsel te onderzoeken, daar hij niet meer zoo gerust was, of de grondslagen wel zoo onverbetterlijk waren, — de Heer STOLTE noemde de hand, die zulk eene dispositie durfde onderteekenen, eene "schandige hand!"

De derde heeft men den moed gehad, om al de havens op Java voor de algemeene vaart en handel open te stellen. Het kon er vooral niet door; dan waren de "neefjes", waarvan de Heer ARRIËNS met zooveel openhartigheid sprak, ten eenemale geruïneerd. Hoe! vrije handel, openstelling voor den algemeenen handel, concurrentie, geen monopolie meer!! Ach, welke vreeselijke nachtmerrie's verschenen daar voor het sombere oog van den Heer STOLTE!

De Minister van Koloniën, de Heeren ROCHUSSEN en VAN HOËVELL verklaarden wel van al die sombere voorspellingen niets te weten, legden wel de loffelijkste getuigenissen af van het bestuur des Heeren DUYMAER VAN TWIST; maar wij wisten nogtans, dat de Heer STOLTE bij zijne droevige ontvanging zal blijven. Dat is ook, hit al het voorgaande, zeer verklaarbaar. De Heer STOLTE heeft ons den sleutel gegeven op de door hem gegeven charade, dat de Gouverneur-generaal zich houdt op een geïsoleerd standpunt. De Heer DUYMAER VAN TWIST blijft zijn onafhankelijk standpunt bewaren; schijnt niet het voorbeeld te volgen van de

tegenwoordige Regering hier te lande; stelt zich alzo boven de partijen en volgt niet als gediensstige slaaf den invloed van de partij, die hem omringelt. Het is een zeer onaanvaardbaar, dat de overwonnenen, bij den Gouverneur-Generaal niet die magt uit te oefenen, om, in hun belang en in het belang alzo van de "neefjes", elke mogelijke hervorming en verbetering tegen te gaan.

Zij, die den Gouverneur-Generaal zoo gaarne wilden doen gelooven, dat de Indische maatschappij uitsluitend bestaat om uitgezogen te worden ter verrijking van enkele Europeesche familiën; dat de Regering behoort te zijn die van den "verwinnaar" over den "overwonnene"; dat de overwonnene op niets anders aanspraak heeft dan op slavernij en willekeur; dat zijn de personen, die, volgens den Heer STOLTE, den Gouverneur-Generaal niet kunnen naderen, om hem de waarheid te verkondigen!

En zij, die wellicht den Gouverneur-Generaal de noodzakelijkheid betoogen, om de bevoorregting van enkelen ten koste van alle anderen eindelijk te doen ophouden; om behoedzaam en krachtig voort te gaan met den geest des tijds; om ook iets voor Indië zelf te doen; om de oorzaken weg te nemen, die de "ontevredenheid", in alle klassen op Java bemerkbaar, baart... zij zijn, volgens den heer STOLTE, de "intriganten", waarvan de heer DUYMAER VAN TWIST dikwijls de "dupe" is.

Wij gelooven, dat ieder die het belang des vaderlands en de Koloniën stelt boven bijzonder belang, VAN TWIST, zoolang hem het Opperbestuur over onze O. I. bezittingen zal blijven opgedragen, moge voortgaan zijne ooren te sluiten voor zulke waardenheidskondigers, en te volgen den raad van de intriganten als de heer STOLTE op het oog heeft gehad. Dan zullen de "neefjes" er wel wat onder lijden, maar daarbij zal het Nederland en Indië te beter omgaan.

Deze stelling wordt o. i. ontwikkeld in hetgeen daarop volgt:

"Ofschoon de wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, op zich zelf van weinig beteekenis is, heeft toch echter hare aanneming, uit kracht van de omstandigheden, waaronder die plaats gehad, de Protestantische partij uitermate verlevendigd geloof, in eene vaste hoop, en in eene vurige liefde."

Deze stelling wordt o. i. ontwikkeld in hetgeen daarop volgt:

"Ofschoon de wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, op zich zelf van weinig beteekenis is, heeft toch echter hare aanneming, uit kracht van de omstandigheden, waaronder die plaats gehad, de Protestantische partij uitermate verlevendigd geloof, in eene vaste hoop, en in eene vurige liefde."

"Als dienstboden, brutaal wordende, dreigen met te zullen vertrekken, dan zegt men terecht: Gaat. Hetzelfde zeggen wij aan de Roomsche partij met betrekking tot het eigenlijke Noordbrabant en Limburg."

"De klip, waarop wij in onzen strijd tegen Rome al ligt schipbreuk lijden, is die der zoogenaamde "draagzaamheid."

De meeste van de drie is de liefde!

Nederlanderachtig!

De Nederlander is er niet te vinden, hij is slechts één halve dag in de Tweede Kamer, het adres is gediscussieerd geworden, en de vrienden



In de beide of andere "loyale discussie" eenige dagen doorgebracht. Het is begrijpelijk dat zou wat uitknipsels met de reses boven en onder voor de *Nederlander* hebben opgeleverd.

Vooraf had de *Nederlander*, bij de benoedslaging over het adres, willen vernemen, *het kenmerkend verschil van dit en het vorig Ministerie*. En aan de voo-ponen, dat "de vrienden" daar het regt hadden, wordt herinnerd aan 't de heer Mr. DIRK DANKER CURTIUS zelf, in November 1849, heeft gezegd:

"Ik had wel eens willen weten, wat de plannen, wat de bedoelingen van het Ministerie zijn. Maar men zegt nog, dat Ministerie is pas opgekomen; het kan zich nog niet uitlaten; het is nog niet met de zaken bekend; het is nog te jong. Ik antwoord daarop: dat Ministerie is toch niet uit een ander werelddeel gekomen, dat Ministerie is geweest oppositie, de oppositie, die tot de Regering is gekomen en die moest weten, wat ze anders doen zoude dan het vorige Ministerie gedaan heeft, en die moest ons zeggen waarin het onderscheid bestaat tusschen dit en het vorige Ministerie en waarin dit laatste zijn pligt heeft verzaakt."

Na de uitlegging, door den Heer DONKER CURTIUS gegeven in 1868 aan zijn, in 1848 gesproken en geschreven worden over hoofdstuk VI der Grondwet, gelooven wij niet, dat de Minister van Justitie, die nog nooit een beginsel heeft verzaakt, zeer verlagen zal zijn met het citaat van de *Nederlander*. Ge moet que le premier pas qui coute.

Voor het geheele Ministerie is nogtans deze aandrang, om op te geven "het kenmerkend verschil tusschen dit en het vorig Ministerie", nadat het, in zijn programma van 26 April, zoo duidelijk van tegenovergestelde richting heeft gesproken en zoo uitermate zijn best heeft gedaan, om op het vorig Ministerie te schimpen, een eervol bewijs van toenemend vertrouwen op zijne woorden en daden, van de zijde der "heeren dezerzijds", die het zooveel mogelijk trachten te ondersteunen.

De *Nederlander* heeft herhaaldelijk onze aandacht gevestigd op het artikel "Onze verhouding met Frankrijk" in de *Amsterdamsche Courant*. Wij hebben reeds in ons no. 116, onze gedachten over dat artikel medegedeeld. Mogen we nu vragen, wat de *Nederlander* niet alleen denkt over onze opvatting van de zaak, maar ook wat het gevoelen is van de anti-revolutionaire partij over de zaak zelf? Met de gevoelens van anderen wordt het anti-revolutionaire blad dagelijks wel gemaakt; het wordt tijd ook eens zijn eigen gevoelens te zeggen, al is het dan ook op eigenaardige wijze alleen voor den vrian-

De *Nederlander* brengt No. 2 der would be wetenschappelijke beschoouing van dr. Bruin's polemië tegen mr. Groen. Wat heeft de berg gebaard? Hoort 'nige ginsentel is het is. Dr. Bruin heeft eene revolutie met de revolutie verwisseld! En dat hebben NB. Lamasais en Stahl nooit gedaan!

In verstaanbaar Hollandsch overgezet zijnde, moet dit beteekenen, dat dr. Bruin de revolutie met andere revolutie zoude gelijk gesteld hebben, terwijl de revolutie iets is, wat geheel bijzonder en uit *Ongehoof* ontstaan zoude zijn. Maar dr. Bruin ontkend, dat de Fransche omwenteling een speciaal karakter had? dat zij in bepaalden tijd, onder bepaalde omstandigheden bij een bepaald volk geboren, ook een "eigen aard" heeft gehad? Die zijn hoër gelezen heeft, antwoordt neen! Zie bl. 93 en volg.

Maar die "historische beschoouing valt niet in den smaak der vrienden". Om te treffen, om indruk te maken, moet deze revolutie iets, *anormaal*, iets buiten de orde, iets diabolisch zijn, en daartoe wordt dan de in oorzaken en loop zeer zamengestelde *Fransche omwenteling*, tot één beginsel teruggebracht. Dat is, het juist, wat men u verwijt, "vrienden"! uwe oppervlakkige, eenzijdige, onhistorische wijze van zien, die in de verscheidenheid der dingen slechts eene opmerkt. Het is het eigen van alle geestdrijvers. Als het historisch verschijnsel door hen genoeg afgeknot, ontwricht, *cararmd*, is, om het op den engen leest hunner theorie te kunnen spannen, dan is het hun wel. Maar historie is een volgend. Maar historie is een volgend. Maar historie is een volgend.

### BRITTELAND.

#### ENGLAND.

Wel heeft de telegraaf berigt, dat de vloot gedeeltelijk naar de Middellandsche zee is gestuurd; doch er heerscht nog veel onzekerheid over hare bestemming. Het gedeelte zal, zoo men verzekert, overwinteren om op alle gebeurtenissen in dat

voorjaar gevat te zijn. Een ander gedeelte der vloot zou noordwaarts zijn gestuurd, doch daaromtrent blijft niets met zekerheid. Voor het overige wacht men, dat de vereenigde Britsche en Fransche vloot voor Konstantinopel zullen komen, maar het is niet te weten, dat zij langer in de baai van Besin blijven, ook niet, dat zij met Westen zullen terugkeeren.

De Regering is te St. Petersburg eene volksvergadering gehouden, waarin besloten is, het gouvernement aan te sporen tot het nemen van spoedig werkende en afdoende maatregelen, ten einde de Russen uit de Donau-vorstendommen te doen verwijderen, en de Porte tegen verdere aanvallen van dien kant te beschermen. Op het daartoe ingezonden adres heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, lord Clarendon, den 26 Sept. een schriftelijk antwoord doen geven, inhoudende: dat Hr. Mjs. regering den schok, welke aan de onafhankelijkheid van Turkije toegebracht is door het gewelddadig bezetten van een gedeelte van het Ottomanische gebied door Rusland, levendig gevoeld; en bij voortdoring van oordeel is, dat de handhaving der onafhankelijkheid van Turkije volstrekt noodig is, niet alleen voor de Britsche belangen, maar ook voor de algemeene belangen van Europa; dat alzoo de adressanten zich verzekerd kunnen houden, dat Hr. Mjs. regering geene maatregelen zal verzamen, welke het meest geschikt zal achten om dat gewichtige doel te bereiken.

De Regering heeft gelden aangewezen voor eene ontdekkingsreis naar de tot dusver weinig bekende noordelijke streken van Australië. De heer Ernest Haug, die aan het hoofd van deze expeditie zal staan, zal in November naar Siagapora vertrekken, alwaar het noodige voor de reis gereed gemaakt zal worden.

De graanprijzen waren op Vrijdag (31 Sept.) vast, doch ondergingen geene nieuwe verhooging. Te New-Castle zijn in 29 dagen tijds 1342 personen, en te Gateshead in 23 dagen 367 personen aan de cholera overleden. Op beide plaatsen is deze ziekte thans echter aan het afnemen.

In eerstgenoemde plaats is men tot het besluit moeten komen, zoodanige huizen, die voor de bewoning door menschen ongeschikt zijn, op last der regering te sluiten. De dampkring in die plaatsen is zoo bedorven, dat al de daar werkzame geneesheeren er den schadelijken invloed in meerdere of mindere mate, van hebben onderzonden, en enkele huizen de stad hebben moeten verlaten. Een dikke nevel hangt bestendig over de plaatsen en men wordt er door onthare vliegen gekweld, welke de lucht nog meer verpesten.

Even als vroeger andere Parijsche staatsgevangenen uit hunne ballingschap te Adelaide, in Nieuw-Zuid-Wallis, ontsnapt, en hebben zich denkelijk naar Noord-Amerika begeven.

De verslagenheid, die eenige dagen in de Londensche handelswereld geheerscht heeft, is thans beëindigd. De prijs der Engelsche geconsolideerde 3 pct. rente, die in het midden der vorige week een oogenblik 90½ stond, is op Zaterdag weder tot 93½ pct. gerezen. De verhooging van het disconto der Bank tot 5 pct. was niet onverwacht en heeft de verbetering der algemeene stemming niet belet, maar integendeel welligt bevorderd.

### FRANKRIJK.

De aandacht is nog steeds hier te lande op de Oostersche zaak gevestigd; er is den 22 even als te Londen eene raadsvergadering der ministers gehouden, ten gevolge waarvan mededeelingen naar de gezanten bij de Noordsche hoven moeten zijn afgevaardigd. Over den inhoud daarvan is echter niets uitgelekt. Het andere onderwerp van algemeene belangstelling is de staat der mededinging. Het regeringsblad heeft weder twee besluiten deswege medegedeeld. Bij het eerst worden de regten op den invoer van granen en meel tot 31 Julij 1854 buiten werking gesteld; bij het ander wordt tot dien tijd de mitvoer van aardappelen en gedroogde groenten verboden. Men rekent nu, dat in het eerste halfjaar groote aankopen van granen zullen geschieden, waartoe in de zwarte Zee en Amerika steeds de ruimste gelegenheid is.

### BELGIË.

Koningin Amalia met de overige leden der familie van Orleans, die H. M. vergezellen, hebben zich naar kerktandig te Laken opgehouden, en zijn naar Duitschland vertrokken, om zich verder te land naar Spanje te begeven. Gedurende de afgelopen maand is het in de haven van Antwerpen ongemeen druk geweest. Er zijn 258 zeilschepen aangekomen tegen 133 in 1851, en 217 vertrokken tegen 176 in 1851. In de verlopen negen maanden des jaars zijn 10,900 landverhuizers te Antwerpen naar Amerika ingescheept. De Belgische infanterie zal in eene nieuwe uniform gekleed worden, die van de Fransche militaire

kleederdragt afwijkt en meer op de Oostenrijksche of Pruisische gelijkt. Reeds zagen sommigen, hoe wel natuurlijk zond, dat deze verandering eene nieuwe benoedering van België met de Deutsche hoven.

### RUSLAND.

Uit St. Petersburg wordt berigt, dat de Russische Oostzee-vloot overwinteren heeft, naar Kroonstad te stevenen, en aldaar, als gewoonlijk, afgetakeld te worden, maar zeilvaardig te blijven liggen.

Sedert twee jaren is de telegraphische lijn van Petersburg naar Moskau voltooid. Thans wordt eene oopperigt van Petersburg naar Warachau; daarn zal er eene worden gelegd van Petersburg naar Kroonstad, hetgeen met vele moeilijkheden gepaard gaat, uithoofde van de talrijke eilanden en kanalen, waarover de lijn zal moeten loopen. Men wil Petersburg tot het middenpunt van al de telegraphische lijnen van Rusland maken. Ook wil men de wijken der hoofdstad door telegraphen verbinden, even als zulks te Berlijn het geval is.

### TURKIË.

De evenaar, die gisteren ten oorlog neigde, hield reeds weder meer tot den vrede over! Van verscheiden zijden uit Weenen, in sommige Parijsche bladen enz., wordt verzekerd, dat te Olmutz over eene nieuwe regeling van het Oostersche vraagpunt gehandeld is, waarbij de overeenstemming tusschen de vier bemiddelende mogendheden, hersteld zou zijn en Rusland zelf niets liever zou wenschen, dan dat zoo spoedig mogelijk een schikking wierd getroffen.

Evenmin als men te spoedig aan de oorlogzuchtig geruchten geloof moet hechten, wier onjuistheid of spoedige verandering reeds zoo dikwerf gebleken is, zou men ten onrechte dadelijk deze gunstige berigten aannemen. Immers, daarmede komen weinig overeen de taal van Fransche en Engelsche bladen, sommige uitdrukkingen van de Britsche Ministers en de bewegingen der Engelsche vloot. Men mag het er echter voor houden, dat de onderhandelingen voorteerst alpende zullen blijven en veel van den loop der omstandigheden zal afhangen.

Opmerking verdient ook, dat de drie monarchen van het Noorden thans te Warschau zouden bijeenkomen (Werkelijk is de koning van Pruisen den 2 des avonds op het onverwachts uit Berlijn naar Warschau vertrokken, en men vernéemt uit Weenen, dat de keizer van Oostenrijk de uitnoodiging, om mede voor eenige dagen derwaarts te komen, aangenomen heeft. Men voorziet, dat de onderhandelingen te Warschau belangrijke onderhandelingen zullen worden voortgezet. Frankrijk en Engeland daarbij zullen vertegenwoordigd worden, blijkt niet. Naar de taal der ministeriële bladen aldaar, schijnen de Westersche mogendheden te kander echter bepaaldelijk verstaan te hebben om, met alle zucht tot behoud des vredes, eene krachtiger houding aan te nemen.)

Den 20 Sept. liepen de hollandsche oorlogsfregatte *Prins van Oranje* en *Palembang*, komende van Holland de haven van Smyrna binnen. Van de schepen en de stad werden zij met de gebruikelijke salutschote begroet. Aan boord van den *Prins van Oranje* bevindt zich de vice-admiraal *Bourgeois*, kommandant van de voor de Levant bestemde hollandsche eskader. Voorloopp zullen de beide fregatten in genoemde haven blijven stationneren; de overige schepen van het smaldeel zullen echter eerst dan volgen, wanneer de vice-admiraal oordeelt, dat de omstandigheden zulks vereischen.

### EGYPTE.

Eenige dagen geleden heeft men er van gewaag dat de Onderkoning ongesteld was; thans wil een Duitsch blad berigten uit Caïro hebben, volgens welke er eene poging ter zijner vergiftiging zou zijn gedaan door een Egyptisch handwerksman, of snijker. De geruchten deswege schijnen overdreven, doch er mocht een parsoon in hechtenis zijn genomen.

### VEREENIGDE STATEN.

Het Amerikaansche handelshuis Russell en Co. waan van het hoofd, consul-generaal der Vereenigde Staten in China is, heeft volgens de jongste berigten, het handelsvaartuig *Brenda* naar Japan gezonden, te gade onder de bescherming der Noord-Amerikaansche oorlogschepen, en onder den indruk, dien de vloot voogd Perry op de Japansche regering zal maken, handelsbetrekkingen met Japan aan te knooien.

Uit Laboan wordt gemeld, dat aldaar den 7 Julij jl. een Noord-Amerikaansch oorlogschip aankomen is, de aan overbrengende tot bekrachtiging een door den heer Balesier, namens de Vereenigde Staten met den Sultan van Borneo proper gesloten drag. Het bevat dezelfde bepalingen, uitgezonderd tot gering van den slavenhandel als het verdrag, dat de heer Brooke vroeger tusschen Engeland en de tan van dat gedeelte van Borneo tot stand heeft ge-

Het wetsontwerp, ter vereffening van het te kort over het dienstjaar 1848, wijst daartoe de navolgende voordeelige sloten...

De ter volledige dekking van het tekort over het dienstjaar 1848 nog overblijvende som van f 125,84 wordt aangewez...

Blijkens de Memorie van Toelichting is het tegenwoordig wetsontwerp bij de Tweede Kamer in hare zitting van 14 Maant-jl...

Omtrent het slot over het laatstgemelde dienstjaar 1850 moet namelijk worden aangemerkt, dat hetzelfde aanvankelijk, bij de opmaking der rekening over dat dienstjaar, was uitgetrokken...

Van de behandeling van het ontwerp van wet, houdende bepalingen omtrent de inkoop van landbouwplanten, en het maken van andere werken...

Het ontwerp van wet tot amortisatie en aflossing van Nationale Schuld, luidt aldus:

Art. 1. De begroting der uitgaven bedoeld bij de wet van 20 December 1852 (Staatsblad n° 224), wordt met verhooging eener som van f 912,000 hierna omschreven...

Art. 2. Tot bestrijding der uitgaven bij Art. 1 omschreven, worden aangewezen: De middelen bij artikel 1 der wet van 20 December 1852, beschikbaar gesteld tot een beeloof van f 12,596,645.58...

Art. 4. De bewijstukken wegens uitgaven overeenkomstig deze wet, gedaan vóór den 1<sup>en</sup> Januarij 1855, ten vereffening bij de Algemeene Rekenkamer ingediend...

Art. 5. Zoodra de vereffening der bij art. 4 bedoelde uitgaven heeft plaats gehad, wordt een rekening der in deze wet begrepen ontvangsten en uitgaven afgelegd...

Art. 6. Wanneer de houders van kapitalen, aan wien ook toebehoorende, welke krachtens het 2<sup>de</sup> art. van Artikel 1 dezer wet ter aflossing zijn opgeroepen...

De Memorie van Toelichting tot dit wetsvoorstel is van den navolgenden inhoud: Tijdens het indienen van het voorstel tot aflossing of rentevermindering van Nationale Schuld, dat op 20 December 1852 tot wet is verheven...

De vreedzame schiedrijver hebben degenen, die voordeel aanboden, en die voor vrees en angst, onder soliditeit opleverende, weelde tot geldplessing uitlokte, waardoor te weeg gebracht is, dat onze londsden, niet die hoogte in prijs hebben bereikt, welke eene rentevermindering door middel van verwisseling zoude hebben kunnen mogelijk maken...

Deze stand van zaken, gepaard aan de bekende politieke verwickelingen, hebben de Regering, ondanks haar zelve, in de noodzakelijkheid gebracht, om van de vroeger voorgestelde verwisseling af te zien, en op eene andere, voor het tegenwoordige meer doeltreffende wijze gebruik te maken van de middelen, welke bij de wet van 20 December 1852 ter harer beschikking zijn gesteld...

Wanneer die aflossing zelve betreft, verneemt de Regering, dat nu de droogmaking is voltooid en met het gebruik van grond in den Haarlemmermeer polder een aanvang heeft gemaakt, ook het tijdig daarvoor te aanbrengen, en de droogmaking is voltooid en met het gebruik van grond in den Haarlemmermeer polder een aanvang heeft gemaakt...

Gravenhage, 4 October.

Z. M. heeft aan den heer J. Holthuis, op verzoek, eervol ontslag verleend als ontvanger der accijnsen te Wirdum, behoudende een pensioen, en is voorts het afzonderlijk kantoor van ontvanger der accijnsen te Wirdum opgeheven en vereenigd met dat te Loppersum e. a.

Z. M. heeft benoemd: bij het 1ste regiment dragonders, tot 1sten luitenant (naar onderdom van rang), den 2den luitenant van P. van den Brandeler, van het 2de regiment dragonders; bij het wapen der marschmeesters, tot 1sten luitenant (naar onderdom van rang), den 2den luitenant A. J. Klipfel, van het wapen...

De koning heeft den heer P. M. Roux, van Marssick, benoemd tot ridder van de orde der Eikenkroon.

\* Dezer dagen heeft Z. M. in een bijzonder gehoor ontvangen den generaal-majoor baron Willmar, minister van België bij het Nederh. Hof...

\* Z. M. de Koning heeft gisteren namiddag ten 6 ure in een bijzonder gehoor ontvangen den heer E. d. Tiesenhausen, kolonel der genie in dienst van Z. M. den Keizer aller Russen.

\* Z. M. de Koning vertrekt aanstaanden Zaterdag naar het Loosdrecht, naar men verneemt, omstreeks drie weken verblijven.

\* Z. K. H. prins Hendrik wordt tegen het einde dezer maand van Luxemburg in de residentie terug verwacht.

\* Naar men verneemt, wordt H. M. de Koningin tegen den 28 dezer van H.D. buitenlandsche reis in de residentie terug verwacht.

\* Bij kon. besluit van 10 September jl., is goedgekeurd de begroting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven van Zuidholland, voor de dienst van 1854. Inkomsten en uitgaven zijn geschat op f 1,100,000.

\* Bij resolutie van den minister van Financien is het scheepsmeters-districte te Blonjil voorloopig opgeheven en vereenigd met dat van Zwartsluis.

\* De minister van financien heeft, bij resolutie van 26 September jl., goedgevonden, de heeren arrondissement-directeurs der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, onder toezending van een exemplaar van het Staatsblad n° 101, houdende de wet van 9 September jl., tot wijziging van het tarief van in- en uitgaande regten, uit te noodigen, om aan de daarbij betrokken ambtenaren in hunne respectieve directien de vereischte orders uit te vaardigen, dat voormelde wet op den 5 October aanst. worde ten uitvoer gelegd en toegepast.

De burgemeester dezer stad, strandvonder, heeft de volgende waarschuwing uitgevaardigd: Daar het hiermee geboden is, dat visschers niet terstond bij hante aankomst te Scheveningen, bij de strandvonderij aangiften doen van de goederen, fusten, ankens, enz., welke zij in zee hebben opgevischt, maar die vrachten eerst te houden, niettegenstaande zij alreeds een gedeelte van de opbrengst der goederen als vischkor ontfangen, of wel, dat zij, in hnto eigen nadeel, fusten niet dranken van waarde, door vermenging met seawater, hielden, om die fusten aan te vullen, nadat zij die gedeeltelijk hebben geledigd, en dat er mede personen worden gevonden, welke zich aangespoelde goederen en fusten, door hen gevonden, vrachten van de strandvonderij zoo worden een ieder voor de bekende wettelijke straf van ernstigste gewaarschuld aangegien en, als bestraft of ontdekt mogten worden, zich daaraan te hebben schuldig gemaakt, zonder de minste oogluiking, volgens de bestaande wetten, zullen worden vervolgd en aan de justitie overgeleverd.

De gevolge van de rijzing der graanprijzen, is het maximum van het brood bepaald als volgt: het gebuild brood 33 cts., het gedeeltelijk gebuild en ongebuild ditto 27 cts., en het roggebrood 15 cts. het Nederl. pond, hebbende deze zetting alzoo het maximum bereikt, voor hetwelk het brood alhier mag verkocht worden, terwijl bij eventuele verhooging der graanprijzen, het meerdere uit de spaarkas zal worden gevonden.

Naar wij vernemen is door de Staatkundige Vereniging Vooruitgang, te Leeuwarden, besloten om het opstellen enter onderteekening aan de ingezetenen aanbieden van een zeer belangrijk verzoekschrift aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, betrekking hebbende op de aflossing van de Nationale Schuld. Het verzoek heeft zijnen grond in de ervaring van den tegenwoordigen tijd en in den wensch, om de arbeidende volksklasse krachtadig te gemoet te komen, gevoegd bij de verklarung van den minister van Financien, bij het aantreden der begroting onlangs aan de Tweede Kamer gedaan, volgens welke, bij de Regering geenszins het voornemen bestaat, om tot eene grondige herziening van het besting-stelsel over te gaan, vóór de vermindering der staatsschuld zoodanig zullen zijn verminderd, dat alle uitgaven van den Staat zullen kunnen worden bestreden buiten de bijdragen uit de Kamerlijken.

Men meldt ons uit Katwijk het volgende: Het afgelopen badsaison is wederom niet gunstig geweest voor het gebruik der baden en het bezocht is voor eenige jaren alhier geslecht. Badhuis, dat vroeger weersgesteldheid heeft zich gevoegd bij de ongunstigheid, om eene geregelde dagelijkse bading te doen, met de stad Leiden, daar te stellen, is nu in een onderneming...



in den namiddag van daar herwaarts rijdende, moest vóór het eindigen van het badsaison de dienst staken. Men spreekt bij vernieuwing van een vroeger plan der tegenwoordige eigenaars, om het Badhuis tot een tweede *Asyl* voor gevallen meisjes te bestemmen, gelijk door Da. *Heldring* op *Steenbeek* in Gelderland is ingerigt en op gelijken voet, als particuliere onderneming voor Noord- en Zuid-Holland, de ondersteuning van bijzondere personen of de medewerking van plaatselijke commissiën zou inroepen. De eigenaars zouden zich met het toezigt en beheer belasten.

Bij koninklijk besluit van 27 September jl. is een besluit van den raad der gemeente *Ambt Delden*, waarbij beslist werd, dat een der raadsleden, die volgens den in art. 27 der gemeentewet bedoelden rooster op den eersten Dingsdag in September van dit jaar moest aftreden, doch als zoodanig op den 19 Juli jl. is herkozen, zijne betrekking van wethouder zonder nadere benoeming kan blijven waarnemen, als strijdig met de artt. 79, 87, 88 en 89 van de gemeentewet vernietigd.

Men vernemen in *Harderwijk*, dat op den 15 October van daar zal vertrekken, om op den 15den over te gaan aan boord van het schip *Eliza*, kapt. W. Visser, liggende in het Nieuwe Diep, bestemd naar Suriname, West-Indie, een detachement sterk 1 sergeant, 2 korporals en 47 soldaten, onder bevel van den 1sten luit. der artillerie E. C. Reinalda. Op den 18 vertrok van Harderwijk, om op den 20sten over te gaan aan boord van het schip *Generaal baron van Geen*, kapt. G. Rotgans, liggende in het Nieuwe Diep, bestemd naar Oost-Indie, een detachement sterk 13 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den kapt. der artillerie J. C. Labaar, onder medegeleide van den 2den luit. der inf. A. H. Geerdess, den 2den luit. der art. E. J. W. W. van Dompelen en de off. van gez. 3de kl. B. Schreuders, beide eerstgemelde officieren van verlof naar Java terugkeerende.

Men verneemt, dat de vereeniging tot verbetering der huisvesting voor de mingevoede volksklasse te Amsterdam is tot stand gekomen en eerstlangs hare belangrijke en nuttige werkzaamheden onder leiding van de heeren: Dr. C. B. B. van der Meer, S. W. Josephus Jitta, P. H. Suringar en E. van Wensen als Directeuren, benoemd door de aandeelhebbers, terwijl tot Commissarissen zijn gekozen de heeren: A. ten Cate JAZ., F. T. Everard, W. F. Gebhard, J. van Gilse, J. Heemskerk AZ., J. A. Jones en J. W. Kerkhoven.

De opbrengsten van den *Rijn-Spoorweg* hebben, volgens den daarvan bekend gemaakte staat, gedurende de maand September 1853 bedragen, van 52.905 reizigers, eene som van f. 69,849.15 en van goederen, rijtuigen, paarden, enz. eene som van f. 12,657.21; totaal f. 82,006.36.

Da berigten van de haringvisserij luiden niet gunstig. De kooplieden hebben bijna geen voorraad meer, en sedert verscheidene dagen heeft er geen aanvoer plaats gehad. Op den 1sten dezer arriveerde te Vlaardingen stuurman J. van Kampen, die door het verlies van een groot gedeelte van zijn vischvangst genoodzaakt was, naar huis te keeren met ongeveer 60 ton haring, en ijlen haring, die in den afslag met f. 20.000 en f. 450 boven den vereenigingsprijs zijn betaald.

Bij de plaatselijke gezondheidscommissie is bekendgemaakt, dat op den 17 cholera-lidder, 12 herstelden en 1 overleden.

Donderdag avond zal in den Franschen Schouwburg worden opgevoerd *les Diamans de la Couronne*, opéra comique in drie bedrijven, en *Brutus lâche César*, vaudeville in één bedrijf.

Men leest in het *Sarinaamsch Weekblad* van 31 Juli: Met genoegen berigten wij, dat de heer Kappler, die in het afgelopen jaar eene reis naar Europa heeft gemaakt, met het voornamelijk doel om een geschicht te schrijven op te doen tot het aanvangen eener proeve van de taal aan de Marowijne, aldaar op den 20sten Juni is teruggekomen met het Nederlandsche schip *Albina*, kapt. W. Visser, hetwelk vier dagen later het anker wierp bij het etablissement *Albina* aan diervier gelegene. De heer Kappler heeft vooraf de noodige maatregelen genomen waaraan de angst der kolonisten, zoo waren dezen in de eerste plaats, zich alras aan land te vestigen. Met uitzondering van den echtgenoot des heeren Kappler, hebben de heeren: deels uit *Wurtemberg*, deels uit den *Nederlandsch-Indischen* dienst, met hem de reis gemaakt, te weten: 10 mannen, 10 vrouwen en 4 kinderen, waaronder 5 houtwerkers, 1 timmerman, 1 houthandelaar, 1 natuurkundige en 1 kramer, zijnde het onderwijs der kinderen en het houden van gods-

dienstoefening aan een der laatste toevertrouwd. Naar wij vernemen heerscht onder de nieuw aangekomenen tot dus verre eene gewenschte eensgezindheid en goede orde, en wenden de heer Kappler en zijne echtgenoot alles aan, wat tot bevordering en instandhouding hiervan bijdragen kan. De *Albina* zou weldra met eene volle lading meubel- en werkhout de terugreis naar Nederland aannemen.

### Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 4 October 1853.

Nederland. Pct.		Rusland. Pct.	
Ned. W. Schuld. 2 1/2	61 1/2 % 1/2	Hope 1798/1816	5 107
Dito Certificat. 3	74 1/2 %	Dito 1828/1829	5 106
Dito dito 4	98 1/2 % 1/2	Cert. 1831/1838	5
O. I. Leening. 4		Dito Dito	4 1/2
Amort. Syndic. 3 1/2		Dito Hope	4 92 1/2
Hand. Maats. 4 1/2		Dito <i>Stagitta</i>	4
Belgie. 2 1/2		Dito dito de Ser.	4
Certificaten. 2 1/2		Amort. Schuld.	4
De. Rothschild. 2 1/2		Certificat. dito.	5
Frankrijk. 3			
Obligatien. 3		Polen.	
Spanje.		Obligatien	4
Nieuwe	21 1/2 % 1/2	Oostenrijk.	
Dito Buitenl.	3	Metalliek	5 78 1/2 %
D° Binnel. 4 1/2	41 1/2 %	Dito bet. Amst.	5 91 1/2 % 1/2
Bew. Sp. Com.	5 1/2 %	Dito letter B.	5 91 1/2 % 1/2
Amort. Schuld.	4 1/2	Dito 1847	2 1/2
Portugal.		Dito 1851/1852	2 1/2 40 1/2
Londen nieuwe.	5 38 1/2 %		
Dito uitgest.	4		

Mexic. te Londen 3 pct. 23 1/2; dito Onh. 22 1/2, 3, 5, 15.  
Gren., te Londen Uitg. 8 1/2; Peru 70.

Onze fondsenmarkt was heden, onder den invloed der lagere afkomende koersen van Londen van heden, en ongunstige berichten betreffende de Oosterse zaken, zest gedrukt, blijvende de prijzen over het geheel circa 1 pct. lager dan gisteren.

FRANKFORT, Vrijdag 30 Sept. 5 pct. Metal. 83 1/2; Loten f. 250 122 1/2; Bankactien 1435; 1 pct. Spanje 22; 3 pct. dito 41 1/2; wissel op Weenen 108 1/2.  
De beurs was algemeen flaauwer.

PARIS, 3 October. Consols op tijd 98; Mexico 72; Spanje 1 pct. 22.

PARIS, Maandag 3 October. Fransche 4 1/2 pct. 100.95; dito 3 pct. 75.25; Spanje 1 pct. 22; dito 1 pct. 21 1/2; Belgie 4 1/2 pct. 98; N. Metall. 5 pct. 94.

MADRID, Zaterdag 1 October. Spanje Binn. 3 pct. 11 1/2; dito nieuwe 1 pct. 22 1/2; Certificaten 3 1/2.

### Advertentiën.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-bommel is uitgegeven en alom te verkrijgen:  
**Nederduitsch Rijnwoordenboek**, waarin de bruikbare Rijnwoorden uit de beste Schrijvers, bijeenverzameld en naar vokaalorde gerangschikt.

ALLART en VAN DER MADE, te Amsterdam, hebben bij alle handelaars voor het geheele Rijk GRATIS verkrijgbaar.

### PROSPECTUS

BENEVENS PROEVE VAN EEN NIEUW ZEER BELANGRIJK WERK.

### WANDELINGEN, In de tuinen van het Koninklijk Zoologisch Genootschap

### NATURA ARTIS MAGISTRA,

te AMSTERDAM.

### JOHANNES.

VERSIERD EN OPGEHELD DOOR CIRCA 200 ABBEELDINGEN VAN DE VOORNAEMSTE ZOOGDIEREN. Dit werk zal worden uitgegeven volgens voorwaarden van in teekening en prospectus. Het zal bestaan uit klein folio druks het licht zien; 52 zulke afleveringen vormen een levig boekdeel, waarmede het werk compleet is. De prijs van het geheele werk is f. 24, dus nog geen 8 cents in de week.  
De aard van dit werk, eenig in zijne soort, maakt het hoogst belangrijk, ja onmisbaar voor iedereen, welke stand der maatschappij hij ook geplaatst zij, en dit, gevoegd bij den ongemeen wijzen prijs, doet Uitgevers met vertrouwen op de belangstelling en den bijval van het publiek, en dus ook op een ruim aantal rekenen.  
Men gelieve voorts het Prospectus en de proeve van het boekdeel, welke in elken boekwinkel zijn te vinden, een ieder te bezorgen, te lezen.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.

zijn, tot gemak bij de Practische Beoefening der Dichtkunst, door P. G. WITSEN GEYSBEEK, tweede verbande druk.

Slechts f 1.80.

### NIUW HANDBOORDENBOEK DER NEDERDUITSCH TAAI.

Verrijkt met eenige duizende woorden, die in dagelijksch gebruik zijn, en die men vergeefs in alle andere woordenboeken zal zoeken, door D. BOMHOFF Hz. In gr. 16°; gebonden in fraai lederen band met vergulde rugtitel, 2de druk.

Slechts f 1.80.

### Fransch-Hollandsch en Hollandsch-Fransch WOORDENBOEK.

Zak-formaat, 2 Deelen, gebonden in keurige Engelsch-linnen banden, groot 1066 pag. of 66 vellen in twee kolommen, met duidelijke letter, door D. BOMHOFF Hz. 2de druk.

Slechts f 4.25.

Dit WOORDENBOEK is verrijkt met eenige duizende woorden, die in geene der andere voorkomen, en met alle zorg bewerkt door den kundigen Lexicograaf D. BOMHOFF Hz. Met volle ruimte mogen Uitgevers dit uitgebreid en goedkoop woordenboek aan een ieder aanbevelen, als tot heden het volledigste wat men zich kan aanschaffen.

### HET TIJDSCHRIFT

### NEDERLANDSCH INDIE,

DOOR Dr W. B. VAN HOEVELL.

15 Jaargang voor 1853. Maandlijks verschijnt hiervan eene aflevering in roffaal formaat met plaat, 12e jaargang met platen, kaarten en portretten.

E. WARBURTON, De halve maan en het Kruis, of waarheid en verlichting op reizen in het Oosten. Met eene voorrede van Dr. W. B. VAN HOEVELL; groot 8°, met vele fraaije platen, in 2 deelen compleet. f 7.20.

### VERZAMELING

### WETTEN, BESLUITEN EN AAN-SCHRIJVINGEN,

BETREFFENDE DE DIRECTE BELASTINGEN, IN- EN UITGAANDE REGTEN EN ACCIJSEN. Jaargang 1853. N°. 1-57.

Franco p.p. per jaargang, met uitvoerig register en inhoud, slechts f 1.50. Van de vorige jaargangen 1843-1852 zijn nog enkele complete ex. te bekomen, per jaarg. f 1.50. Alsmede van de jaren 1823-1842, gebonden in ederen band à f 18.

(127)